

ተገራዎች የባህሪ ለውጥ አምጡ እንጂ!

ገለታው ዘለቀ

ልትታተም ካሰበች አንዲት ልባለድ ጽሁፍ ላይ አንድ የምናብ ሰው ከተገረመበት ነገር ተነስተን አጭር መልእክት ለማቀበል እንሞክራለን። ይህ የምናብ ሰው ወደ አንድ ሃገር ይሄድና በዚያ በአንድ ሆቴል ውስጥ ተቀምጦ ናሽናል ጂኦግራፊ የተሰኘውን የ ቴሌቪዥን ፕሮግራም ያያል። በወቅቱ ይተላለፍ የነበረው ፕሮግራም የዱር እንስሶች ኑሮ ነው። ይህ የምናብ ሰው ከአልጋው ጫፍ ላይ ቁጢጥ ብሎ ረጃጅሞ ጢሙን ቁልቁል እየላገ ይህን ፕሮግራም ያያል። የሚያማምሩ የሜዳ አህያዎች መንጋ ረጋ ብሎ ሳፍን ይግጣል። ጥቂት ሳይቆይ ከረጃጅሙ ሳር ውስጥ ሲሹለከለኩ የነበሩ ሶስት ጅቦች መጡ። አንዱን ጅብ ቀድሞ ያየው የሜዳ አህያ ሩጫውን ሲቀጥል ሌላው ነገሩ ያልገባው ሁሉ ተከትሎ ይሰግር ጀመር።

የሜዳ አህያዎቹም ተፋፍገው ሲሮጡ አንድ ወደ ሁሉ ቀረት ያለ የሜዳ አህያ ነበርና አንዱ ጅብ ከሆዱ ቆዳውን ሊዘነጥል ይጥራል። ይህ የሜዳ አህያ እግሮቹን እያወራጨ ለማምለጥ ይጥራል። ትግሉ ከሚሮጡት ጋር ሩጫውን ለመቀጠል እንጂ የሚነከሰውን ጅብ ለመጉዳት አይደለም። ሌሎቹም ጅቦች ተጋገዙና ምን ዋጋ አለው ይህን የሜዳ አህያ ሆዱን ዘረገፉት።

ያ የምናብ ሰው ተገረመ። አየ ኑሮ.....

ወደ ሌላ አንዲት ወንዝ ስር ጥሙን ሊያረካ ውሃ ከሚጠጣ ሌላ ያማረ የሜዳ አህያ ጋር ካሜራው ወሰደው። ይህ የሜዳ አህያ ሁለት የፊት እግሮቹን ፈርከክ አርጎ እንዴው እግዜር የሰጠውን ውሃውን በፍቅር ይስባል። ጥቂት ሳይቆይ አንድ ሌላ ጅብ ከሁሉም ዘሎ ከሆዱ ቆዳውን ሊዘነጥል ትግል ጀመረ። ይህ የሜዳ አህያ ከወራጁ ወንዝ ጫፍ ላይ ተከሎት የነበረውን አፉን ነቀል አረገና ወደ ሁሉ በቅጽበት ዞረ። የሚታገለውን ጅብ እንደሌሎቹ የሜዳ አህያዎች በርግጫ ብሎ ለማምለጥ አይጥርም። አንገቱን ጠምዘዘ አንድ ሁለቱ ዞረና ወደ ሆዱ ገብቶ ቆዳውን ሊዘነጥለው የሚታገለውን ጅብ ጉሮሮ አስግኝ አገኘውና በዚያ ላይና ታች ከችም ባለ ጥርሱ የጅቡን ጉሮሮ ቀርጥፎ ይዞ ትግል ተጀመረ። አሁን ጅብ ማጥቃቱን ትቶ ራሱን ለማዳን እየታገለ ነው። ነገር ግን አልሆነም። ይህ የሜዳ አህያ የዋዛ አልነበረም። ጥቂት ደቂቃዎች ከታገሉ በሁሉ ጅቡ መታገሉን ሲያቆም የሜዳው አህያ ሙሉ በሙሉ ከሜዳው ላይ አንጋለለውና ያየው ጀመር። ጥቂት አሽተውና ጥሎት ለመሄድ ርምጃ ሲጀምር አንድ ሌላ ጅብም መጣ። ያ የሜዳ አህያ በሃይል ወደ ጅቡ መሮጥ ሲጀምር ጅቡም ቁጡን ጥሎ ሮጠ።

የምናቡ ሰው ይህን ነገር እያየ ተገረመ። ለካ ይህ የሜዳ አህያ ብቻውን በዚህ ጠራራ ጸሃይ በዚህ ወንዝ ሥር የሚያንቀርረው የባህሪ ለውጥ አምጥቶ ነው። እየተራገጡ መሮጥን አቁሞ መናከስ ጀምሮባል። ይህ የባህሪ ለውጡም ከተጠቁነት ወደ አጥቂነት አሸጋግሮታል እያለ ይደነቃል.....

በአንድ ሃገር የሚኖሩ ህዝቦች አንዳንዴ ጅብ በሆነ ስርዓት ይጠቃሉ። ጥቂት ቡድኖች ያለውን የሃገሪቱን ሃብት ተቆጣጥረው አብዛኛውን ሰው ጦሙን ያሳድሩታል። የኢኮኖሚው ሰፊ ልዩነት ሌሎች የህይወት ዘርፉን ሁሉ ያጠቁትና ያልተመጣጠነው እድገት በፍትህ ፊት፣ በባህልላዊ ቡድን፣ በአጠቃላይ በኑሮ ዘዴ ሁሉ ከባድ የአኩልነት እጦትን ይሰብባታል።

ዛሬ ኢትዮጵያ ቢሊዮን ሁሉ ያላት አገር ናት። በሌላ ጥግ ደሞ የ ዓለምን የመጨረሻ ድህነት የሚኖሩ ብዙ ህዝቦችም አሉባት፤ ይህ ሰፊ ያልተመጣጠነ እድገት በተወሰነ ደረጃ ቢሳለጥ አሁን ያለው የድህነት ገጽታ መልኩን ይቀይር ነበር። የገቢ አለመመጣጠን ስንል ሁሉ አኩል ይካፈል ማለታችን አይደለም። ሁላችን እኩል በመካፈላችንም ፍትህ አይሰራም። ግን ደሞ ለሃብታሙ ህንጻ የሚሰራው ወዛደር ቢያንስ ቤት አከራይቶ የቀን ኑሮውን የሚገፋበትን ሊከፍለው ይገባል። ቀን ቀን አሸዋና ሲሚንቶ ሲያባካ ውሎ ለምን ጎዳና ላይ ይወድቃል? መንግስትስ እንዲህ ያለውን አስከፊ ስርዓት ለምን በተወሰነ ደረጃ አያጠብም? ለምን ፖሊሲ አያወጣም? የካፒታሊዝም ጽንሰ ሃሳብ እኮ እንደዚህ አይደለም። ካፒታሊዝም ፍትህ አለው። ዜጎች ባላቸው የሥራ አቅም እየሰሩ የተለያዩ የገቢ መጠን መኖሩ ትክክል ነው። ይሁን እንጂ ድሃውን ያለልክ ጎድቶ ሃብታሙን ያለልክ ማበልጸግ የካፒታሊዝም ስርዓት ልብ አይደለም።

የሚገርመው ስርዓቱ ፍትሃዊ ባይሆንም እነዚህ ዜጎች አይናከሱምና ኑሮአቸው ሁሉ የሚያሳዝን ይሆናል።

ደሞ መንግስት ሥራ ጠፋ ሲሉት ሥራ ንቃቸው ነው አይነት ይናገራል። ተናቀ የተባለው ስራ ምንድን ነው? ብላቸው ብትጠይቁ ያው የወዛደርነት ሥራ ነው። የመጀመሪያው ጥያቄ ታዲያ አሁን ይህ ሚሊዮን ሥራ አጥ በቃ ሥራ አንንቅም እሺ ወዛደርነቱን እንሥራ ብሎ ቢወጣ ይህንን የሚያስተናግድ ኢንዱስትሪ ወይም የኮንስትራክሽን ስራስ የታለና ነው? የትኛው የፋብሪካ ስራ ወይም የኮንስትራክሽን ስራ በወዛደር እጦት ስራ አቆመ?

እውነቱን ለመናገር አንዳንድ ሰው ወደ ወዛደርነት ስራ የማይሳበው ገቢው ስላነሰ ወይም ስለማያኖረው ነው። በሃገራችን ውስጥ የሲቪል

ኤንጂነር ስራ ስለምን ተከባሪ ሆነ? ባህላዊው ሲቪል ኤንጂነር (አናጺው) የተከበረ ነበር ወይ? ብለን ብንጠይቅ አልነበረም። "አናጺው መናጢ" ነበር የሚባለው። ምንም የሌለው ድሃ ማለት ነው መናጢ ማለት። ሁዋላ ላይ ታሪክ ተቀየረና ዘመናዊ ትምህርት ተምረው የመጡ አናጺዎች (civil engineers) ገቢያቸው ዳጎስ ያለ በመሆኑና የነሱን ኑሮ ብቻ ሳይሆን የቤተሰባቸውን ህይወት የሚቆይ ገቢ ስላላቸው ተወደዱ።

በድሮ ጊዜ፤

"የኛ መሸራ ኩሪ ኩሪ

ወሰደሽ አስተማሪ..." ይባል ነበር አሉ።

በኔ ጊዜ አስተማሪ ለትዳር የማይመረጥበት ጊዜ ስለምን ሆነ? ያው ከኑሮው ጋር ከገቢው አቅም ጋር ተያይዞ ነው።

ያ የሜዳ አህያዎ ዘይቤዎል። የባህሪ ለውጥ በማምጣቱ ተከብሮ ከተባራራነት ወደ አባራራነት ተሸጋግሩዋል። የተባረከ ነውና የጅቡን ስጋ ግን አይበላም። እነዚህ እንሰሳት እንደዚህ የሜዳ አህያዎ የባህሪ ለውጥ ቢያመጡ ያ ጅቡም ቅጠላቅጠል መብላት ይጀምርና የነዚህ እንሰሳት መንደር ሰላም ይወርድበታል። መከባበር፣ መተሳሰብ ይመጣና አብረው ይኖራሉ። ጅቡና የሜዳ አህያዎ ሳይጠራጠሩ ተቃቅረው ያድራሉ።

ድሆች በኢትዮጵያ ውስጥ የባህሪ ለውጥ ሊያመጡ ይገባል። እነዚህ በሙሰና የከበሩ ሚሊዮኖችና ቢሊዮን ኢትዮጵያ ውስጥ ስንት ፈላጎት ለሰጠ ወይም ሰባዊ የሆነ ድርጅት እንዳላቸው ወይም እንደሚረዱ አላውቅም። ርሃብ ሲመጣ አለማቀፍ ድርጅቶች ናቸው ስንዴና ዘይት ለማቅረብ ሲሮጡ የሚታዩት።

ዛሬ ሃገራችን ባልተመጣጠነ እድገት ጎዳና ላይ እየጎደች ነው። ያለው እየጨመረ፣ የሌለው የሚበላው እያጣ ወጣቱ ጢሙን አንዠርግጎ የጡረታ አባቱን ቤት ሳይለቅ እየኖረ ነው። ካልተናከሰ እንዲሁ ይኖራል። መናከስ ከጀመረ የባህሪ ለውጥ ካመጣ ግን ተከብሮ፣ መብቱ ተጠብቆ ይኖራል።

አንድ ጊዜ ትዝ ይላችሁ እንደሆነ የ ኢትዮጵያ ጦር ላይቤሪያ ዘምቶ ነበር። በዚያ ቆይታው ዩናይትድ ኔሽን (UN) ዳጎስ ያለ አበል ያሰብለት ነበርና ይህንን አበሉን የኢትዮጵያ መንግስት እኔ አከፋፍላለሁ ብሎ ነው መሰለኝ ይቀበላል። ተቀብሎ ለወታደሮቹ ማካፈል ነበረበት። ይሁን እንጂ ይህ የጅብ ባህሪ ያለው አሰራራቸው ባህሪ ሆኖባቸዋልና ያንን ገንዘብ ቆይ ዛሬ ቆይ ነገ እያሉ ያቆዩባቸዋል። መንግስትን የሚያህል ትልቅ ነገር የነዚያ የድሃ ወታደሮች አበል አጓጉታው አልሰጥም ብሎ ቆየ። ከተዘራፊዎቹ አንዱ መንግስት ዘረፈኝ ብሎ አስቆናል። እንግዲህ ይታያችሁ ዩናይትድ ኔሽን ለሰጠው መንግስት ቀንቶ እነዚያን ድሆች ቀማ። ሁዋላ ላይ ግን እነዚህ ወታደሮች አምጸው እንደነበር ዜና ሰምተናል። መንግስትም ደንግጦ እሰጣለሁ ብሎ ነበር መሰለኝ። መናከስ በመጀመሪያው እንጂ መንግስት የልፋት ዋጋቸውን ነጥቆ አፍንጫችሁን ላሱ ብሎ ነበር። በጠራራ ጸሃይ መንግስት እንዲህ አድርጎ ድሆችን የሚቀማባት አገር ናት ኢትዮጵያ።

ቸሩን ያሰማን ጃል!

እግዚአብሔር ኢትዮጵያን ይባርክ

geletawzeleke@gmail.com